

Дзітлярыйцра і Мастацтва

Год выд. 37-і
№ 41 (1886)
май 1964 г.
ПЯТНІЦА
Цэна 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

Плоацк, горад новабудуляў, горад маладосці. Сённяшняе аблічча яго вызначаюць такія прадпрыемствы, як малады гігант — завод шкловавінкі і такія людзі, як чудовае тачачы і харошая самадзейная спявачка з гэтага завода Валя Самахавава.

Фота М. РУБІНШТЭЙНА.

НЕЗАБУДЕМ МЫ — НЕ ЗАБУДУЦЬ НАШЧАДКІ

Азерцы адкрываюцца позірку з шашы Мінск — Масква дзесьці на чварвёртым кіламетры ад Талачына; ледзьве адарвецца вонка ад гарадскіх ускарняў, за пагоркам паказваецца велікаватая паселішча з кучаравымі ліпамі вакол сакалкаў.

У цэнтры сяла ўсё выразней выдаецца профіль вялікага будынка — будучага Дома культуры. Сюды мільёныя запрашаюць на кароткія гастролі сталічныя тэатральныя калектывы. Крыху далей, на месцы колішняй сядзібы колішняга гаспадара тутэйшых месц пана Гадзіцкага — новая школа, пабудаваная на срэдкі калгаса. Яшчэ далей, на водшыбе, можна бачыць закладзеныя фундаменты ці разметкі пад новыя гаспадарыя пабудовы.

Вагатым і яркім зместам вызначаюцца сённяшні дзень азярчэн. Шмат выдатных людзей працуе тут. Сярод іх двое Герояў Сацыялістычнай Працы, (а ўсяго ў раёне — тры), цэлая група пастаянных удзельнікаў ВДНГ. Гаспадарка значна багаццела за апошнія гады, трымаюць стаў працадзень. Усё гэта так не падобна на мінулае, якое часам прыгадвае старэйшы калгаснік Іван Аляксеевіч Пляц.

І каб ярчай падкрэсліць гэтую розніцу паміж цяперашнім і міну-

У АЗЕРЦАХ АДКРЫЛІ МУЗЕЙ...

лым, засведчыць шчаслівае сёння Азерцаў, чатыры гады назад вырашылі ў калгасе заснаваць свой музей.

Задуму прыйшла ўсім да спадобы, і ў хуткім часе ва ўрачыстай абстаноўцы адбылося адкрыццё калгаснага музея.

Сабраныя экспанаты былі размешчаны па кантрэсе ў двух пакояў, знаёмства з імі давала багатае ўяўленне аб зменах, што адбыліся ў вёсцы.

За кароткі час у музей пабывала шмат людзей. Прыходзілі і з далёкіх месц. Музей набыў трымаючы і добрую вядомасць.

Адпак з пятам часу папулярнасць яго пачала змяняцца, лік наведвальнікаў — скарачацца і, урэшце, на музейных дзвярах надейна павіс замок. Неўзабаве памяшканне было выкарыстана як

У ГЭТЫМ НУМАРЫ

- ПЕРАКЛІЧКА СЕЛЬСКІХ КЛУБАЎ
- НАТАТКІ АБ ТЭХНІЧНАЙ ЭСТЭТЫЦЫ
- СТАРЭЙШЫ БЕЛАРУСКІ КАМПАЗИТАР
- ГУМАРЫСТЫЧНАЕ АПАВЯДАННЕ
- ЮБІЛЕЙ ПАЭТА-ПЕСЕННІКА
- СЯРОД КНІГ
- НАШЫ ГОСЦІ

НАСУСТРАЧ ВЯЛІКАМУ СВЯТУ

Праэдыум Беларускага рэспубліканскага Савета прафсаюзаў прыняў пастанову аб мерапрыемствах па падрыхтоўцы і правядзенню 20-й гадавіны вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Праэдыум адобрыў праграмы, якія пачынаюць у Мінскага трактарнага завода, які ўзру новыя павышаныя сацыялістычныя абавязальніцтвы ў гонар свята.

У пастанове адзначаецца, што ўсю масава-папулярную работу па падрыхтоўцы да свята прафсаюзныя арганізацыі павінны накіраваць на павышэнне папулярнасці і працоўнай актыўнасці людзей у будучыню, камунізму, мабілізацыю іх на паспяховае ажыццяўленне планаў першага паўгоддзя, абавязальнасцяў, прынятых на шосты год свамігоддзі.

У гонар свята паўсюдна арганізуюцца чытанне лекцый, правядзенне гутак, сустрэч з удзельнікамі бабў за вызваленне Беларусі, ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны. Культурна-адукацыйнае прафсаюзнае рэкамэндавана абсталяваць пакоі і куткі «Вечная слава героям». Вырашана правесці з 2-га чэрвеня па 3-е ліпеня эстафету баявой і працоўнай славы на месцах бабў Савецкай Арміі і партызан за вызваленне Беларусі.

У клубы, палацы і домах культуры прафсаюзаў намячана правесці фестывалі мастацкіх фільмаў аб Вялікай Айчыннай вайне. У гонар свята абудуюцца масавыя спартыўныя мерапрыемствы і спартоўныя турыстычныя паходы па месцах дзейнага войск і партызан.

У перыяд падрыхтоўкі і правядзення свята ўстаноў культуры арганізуюць масавыя выступленні перад працоўнымі гарадаў і сёл калектываў мастацкай самадзейнасці, канферэнцыі чытачоў, вечары пытаньняў і адказаў, тэматычныя вечары.

БЕЛТА.

З НОВАЙ ПРАГРАМАЙ

Народны ансамбль «Маладосць» Віцебскага Палаца культуры і мастацтваў правісловаці рыхтуе да дня вызвалення Беларусі валькі харэаграфічны тэатрызаваны паказ.

Праграма адрыццёў у верасні «41-ы год», танцам «Проводы ў армію» і традыцыйнай полкавай «Віцеблянка», музыку да якой напісаў самадзейны кампазітар Ул. Аленкін.

У другім аддзяленні прагучаць «Кубінскія мелодыі», будучы выкананы карэаграф на музыку песьні А. Шпэла «Вярба», «Танец палюцкіх надбудоўнікаў» і танцавальнае сюіта «Свету—мір».

Танцы паставіў мастацкі кіраўнік ансамбля І. Сербук, музычнае суправаджэнне канцэртмайстра С. Рабускага.

У дзень свята з новай праграмай выступіць таксама народны хор настаяніку, якім кіруе выкладчык музычнага вучылішча А. Бадышкін.

Г. МІРАЛЮБАЎ.

ВІНШУЕМ З УЗНАГОРОДАЙ

За заслугі ў развіцці савецкага музычнага мастацтва і ў сувязі з 95-годдзем з дня нараджэння Праэдыуму Вярхоўнага Савета БССР ўзнагародзіў кампазітара Чуркіна Мікалая Міхалевіча Ганарова граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

ПЕРАКЛІЧКА СЕЛЬСКІХ КЛУБАЎ

Яшчэ некалькі год назад клуб саўгаса «Гарохаўскі» быў адным з горшых у Вабруцкім раёне. Сёння загадчык аддзела культуры Іван Пракапенка ставіць яго ў прыклад іншым. Тут і агітбрыгада добра працуе, і актыўныя людзі. У ліку актывістаў Іван Іванавіч называе дырэктара саўгаса т. Лойку і галоўнага агранома т. Цінавага.

А вось іншы фант. Не так даўно быў у клубе калгаса «Ускол». Там зайшла ў нас гаворка аб прапагандае сельскагаспадарчых ведаў і перадавога вопыту. Я спытаў: «А старшыня калгаса таварыш Сымцоў выступае з лекцыямі?» Мне адказаў: «У старшыню гаспадарчых клопатаў вунь колькі, яму не да клуба».

Я ведаю т. Сымцова больш дзесяці год. У свой час ён быў сакратаром партыйнай арганізацыі калгаса і тады лічыўся ў раёне добрым лектарам, ахвотна памагаў клубу. А як выбраў яго старшыня калгаса, адразу заняўся свае грамадскія абавязкі з яго бярэ прыклад і заахвочвае т. Забаскіна.

Не чытаюць лекцыі ў клубах старшыні калгасаў «Чырвоны сцяг» т. Сініліна, Імя Няркасава — т. Вярочкіна, «Беларусь» — т. Сакун. Рада па чачуе ў клубе выступленне агранома калгаса Імя Фрунзе т. Верафія.

А кіраўнікі саўгаса «Гарохаўскі» лічаць клубную сістэму той баявой трыбунай, якая памагае мабілізаваць працоўнікаў вёскі на далейшы ўздым сельскай гаспадаркі.

Наш клуб арганізатар і прапагандаіст новага перадавога, — з гонарам гаворыць пра свой асяродок культуры на вёсцы дырэктар саўгаса Павел Лойка.

Ідаўна ў Мінску выйшла ў свет яго кніжка «Аб нарыхтоўцы і выкарыстанні мінеральных уласцівасцяў». Гэта не першая праца дырэктара саўгаса. Але, калі аўтар атрымаў на выхытку гранкі, ён прышоў у клуб і сказаў загадчыцы Валентыне Белай:

— Давяйце разам правядзем абмеркаванне майёй кніжкі. Праўда, яна яшчэ не выйшла ў свет. Але сёй-той часе працягвае гранкі, а я ў сваю чаргу пазнаёміў рабочых саўгаса са зместам кнігі. Разам з на канферэнцыю і работнікаў выдавецтва.

І гэта не першы выпадак, калі Павел Лойка прыходзіць у клуб і за парадкаў і з прапановай. Так пачаўся з першых дзён яго работы ў саўгасе. Ён заўсёды просіць

ВАЛЯ БЕЛАЯ І ЯЕ СЯБРЫ

Валянціну Белую запрашаюць яго на пасаджэнні савета клуба, прапанаваў ёй тэматыку лекцыі, якія працягваюць у бліжэйшы час у клубе і ў аддзяленні саўгаса. Актыўным лектарам па пытаннях аграхіміі з'яўляецца аграном т. Цінава. А нааўна актывісты клуба прапанаваў працягнуць цыкл лекцый па інтэнсіфікацыі паліводства і жывёлагадоўлі.

Усё гэта, вядома, ажыццявіла клубную работу. Без гэтых вопытных памочнікаў адна Валя нічога не зрабіла б.

Валянціна Белая — камсамолка, ідэяна закончыла культурна-адукацыйнае вольнае практычнае работу ў яе не было. Было адно — гарачае жаданне зрабіць нешта добрае, прыгожае.

Але прыехаўшы на работу ў клуб саўгаса «Гарохаўскі», яна адчувае на кожным кроку, з якой паваяга стаяць у саўгасе да клуба — штаба работы па выхаванню працоўнікаў вёскі. Сёння і загадчык клуба і шматлікі не актыўныя члены калгаса і партыйнай арганізацыі і камсамоўскай арганізацыі саўгаса.

Не буду называць, колькі цікавых лекцый і канцэртаў агітбрыгады адбылося тут за час, я пачала ў саўгасе. Скажу толькі, што сёння ўся клубная работа падпарадкавана прапагандае рашэнняў партыі аб інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі. Тут і лекцыі, і канферэнцыі, і дыспуты, і абмен вопытам, і ўшанаванне перадавоку.

Усеазаўна пераключка сельскіх клубуў, — гаворыць дырэктар саўгаса П. Лойка, — падказала нам адну карысную ідэю. Мы думаем стварыць пры нашым клубе кабінет перадавога вопыту, у якім адкрыць пастаянную выставку дасягненняў саўгаснай вытворчасці. Лепшыя спецыялісты і рабочыя саўгаса ўвайдуць у так званую ініцыятыўную групу. Увоцень наша выстаўна папоўніцца першымі экспанатамі з участак, на якіх атрымаем самы высокі ўраджай абжона, бульбы, кукурузы. Пасля належага абсталявання кабінет і выстаўна будзе спрыяць рабочым саўгаса апаляваць аграагнэаічнымі ведамі і перадавым вопытам. Цяпер у саўгасе разгарнулася спартоўніцтва за права ўдзелу ў выстаўцы. Ну а клуб, вядома, сродак нагляднай агітацыі раскавае, як ідзе гэтае спартоўніцтва.

М. БЯРЭЗІНСКІ.

ЖЫВЫЯ ПОМНІЦЬ

тачам імёны мала вядомых раней герояў, падрабязна раскавае пра іх подзвігі. Тут надрукаваны цікавы нарыс «Вуліца Уладзімірава». Аўтар Васіль Матвусіаў раскавае ў ім пра аднаго з абаронцаў Магілёва ў грозныя дні 1941 года капітана Канстанціна Уладзімірава. Цяжка паранены, ён працягваў кіраваць боем, які вяло яго падраздзяленне. Дорага заплаціў воера за смерць героя.

Шмат новага і хвалюючага даведлася чытаць з матэрыялу І. Крыскава пра жыццё і смерць рэдактара абласной падпольнай газеты Аляксандра Антонавіча Пашкевіча.

Актыўней вёсці работу па ўвакававанню памяці загінуўшых — такі лейтматыў матэрыялаў «Гомельскай праўды», прысвечаных 20-годдзю з дня вызвалення Беларусі. Восх ішо пша ў газеце капітан першага рангу В. Раманаў пра адмірала Валянціна Пятровіча Драздо, які загінуў 29 студзеня 1943 года.

«Свята ўшаноўваюць савецкія людзі памяць аб славуным сыне беларускага народа. Уго партызан вышаны ў музеях Кранштата, Ленінграда, Гомеля, Беларускай пазэт Хв. Жычка прысвечіў яму пэму «Адмірал Дрозд». У ёй ёсць такія радкі:

У сэрцах матроскіх
Ён вечна жыве.
На подзвіг герояў
Вясстрашных заве.

Гэта сапраўды так. І вельмі прыемна, што на радзіме Валянціна Пятровіча, у Буда-Кашалёве, ядаўна па рашэнню райвыканкома

СВЯТА НАД БУГАМ

Цвітуць сады ў Брэсце. Людзі, што праяжджаюць праз гэты горад па дарозе Міру, лічаць першым сваім абавязкам пабываць у свяцішчынных руйн Брэсцкай крэпасці.

Колькіска экскурсантаў, якія пабывалі ў музеі гераічнай цытадэлі пасля вайны, набліжаецца да двух мільёнаў.

Я руйн крэпасці пачалося і свята «Брэсцкая аясна», прысвечанае дваццацігоддзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. На ўрачыстасці прыбылі ўдзельнікі гераічнай абароны цытадэлі над Бугам, Герой Савецкага Саюза, Герой Сацыялістычнай Працы, старыя камуністы.

У ганаровай варце замерлі воіны, прадстаўнікі рабочых калектываў, піянеры.

У небе паяўляецца верталёт. Ён спускаецца на пляцоўку ля бастыёна, і з яго выходзіць з запаленым факелам «Вясна» — гаспадыня свята. Яна набліжаецца да свецільніка і запальвае яго.

Удзельнікаў урачыстасці вітаюць першы сакратар гаркома партыі В. Грынко, стары камуніст А. Шаршук, былы камандзір 17-га Чырвонасцяжнага пагранатрада, які абараняў крэпасць, А. Кузняцоў, Герой Савецкага Саюза генерал запусу І. Ермалаў, студэнтка з Украіны А. Смутак.

Гучаць «Песня пра Леніна», «Бухенвальдскі набат». Да мемарыяльнага камяна на тым месцы, дзе будзе збудаваны помнік героям Брэсцкай крэпасці, ускладаюцца вянкы.

Шмат зрабілі брастчане, каб упрыгожыць свой горад да свята. У крэпасці разабраны завалы старых будынкаў, устоёны мемарыяльныя дошкі, пракладзены алейкі. Расшыран мемарыяльны парк, закладзены ў дваццацігоддзі абароны.

«Чалавечтва яшчэ не стварыла гімн, які мог бы па вартасці ўславіць подзвіг герояў Брэсцкай крэпасці», — запісаў у кнігу водгукі Музея абароны экскурсантаў з Украіны. А малады будаўнік Пінскага завода жалезабетонных вырабаў зрабіў такі запіс: «Абязчым вам, жывыя і загінуўшыя героі, будаваць многа, прыгожа, добрае і аясна».

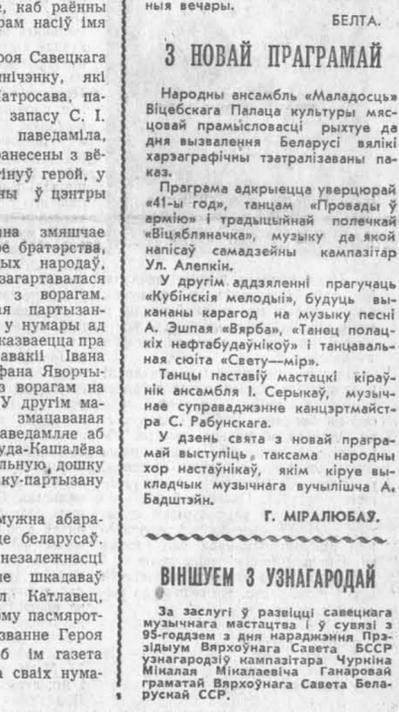
Дзесяці новых запісаў павяліся ў кнізе ў дні свята.

Вечарамі цэнтральная плошча Імя Леніна ў Брэсце ператвараецца ў велізарны тэатр. Разам з заслужанымі калектывамі рэспублікі выступаюць тут многія самадзейныя.

Масавыя гульні адбываюцца ў гарадскім парку. Перад брастчанамі выступаюць дзесяці літаратурны і мастацтва, лектары, ветэраны.

Калі ў небе над Бугам запальваюцца зоркі, Брэст азараюць тысячы святочных агнёў. Горад, які першы прыняў удар ворага, услаўляе свята вызвалення.

Тэкст і фота М. РУБІНШТЭЙНА.

«Вясна» адрывае свята.

ДОБРЫЯ СПРАВЫ АКТИВИСТАЎ

У вёсцы Відомля ёсць прасторны і прыгожы Дом культуры. У ім вялікая глядзельная зала, бібліятэка з чытальняй, пакоі для работы гурткаў мастацкай самадзейнасці, бильярдна, прасторнае фая.

Адным з першых у самадзейны хор запісаўся старшыня калгаса Дамітрав Шылякоў, а ўслед за ім — многа сельскай інтэлігенцыі і калгаснікаў.

Неўзабаве былі створаны ў Доме культуры мужчынскі і жаночы вальныя ансамблі, ансамбль баяністаў, драматычны гурток.

Самадзейнае мастацтва ў Відомлі стала той сілай, якая пашырае круггляд, узбагачае духоўны свет сельскіх працоўнікаў. Тут спаваецца цэлая сем'я. Вазьміце да прыкладу, першую харыстку, Героя Сацыялістычнай Працы Ганну Андрэяўну Белаву. У хоры яна спявае побач з мужам, калгасным брыгадзірам Сяргеем Дамітравічам. Разам ходзяць на спеўны ветэрач Мікалай Селянюк і яго жонка Яўгенія Ба-

ніфацьеўна, кесір кінастацыянера; калгасныя радыётэхнікі муж і жонка Уладзімір і Лізавета Груздзевыя... І старшыня калгаса спяваецца ў Дом культуры не адзін, а з жонкаю — Надзеяй Фёдаравнай, настаўніцай.

Ва ўсіх гэтых улюбёных у мастацтва людзей ёсць добры і чутлы настаўнік — народны артыст ССР Рыгор Раманавіч Шырма. Рыгор Раманавіч — пасленец відзямлянскі калгаснікаў у Вярхоўны Савет рэспублікі. Ён часта прыязджае да сваіх выбаршчыкаў. Не так даўно з канцэртаў выступала тут яго Акадэмічная калпэла. Рыгор Раманавіч сустракаўся з гурткаўцамі, падарыў ім кесцімы, памаг набываць рэаль.

Энтузіясты культасветработы — удзельнікі самадзейнасці — з'яўляюцца яшчэ і агітатарамі, лектарамі, прапагандаістамі кіно. Іх з неацярпеласцю чакаюць у кожным населеным пункце калгаса.

Г. АЛЯКСЕЕВ.

Камітэцкі раён.

СВЯТА НАД БУГАМ

На мітынг у Брэсцкай крэпасці.

Піннастка Тамара Мазлікіна выконвае «Танец са стужкамі».

МАСТАК ПРЫЙШОЙ У КАНСТРУКТАРСКАЕ БЮРО

Калі А. Гольбрайх—мастак-папграфіст па адукцыі—прышоў на работу ў Віцебскае спецыяльнае канструктарскае бюро № 13, яму дапаўнялі навукаўсэрэна і сказаў:

— Будзеце прыгожа афармляць папір з прэктантамі...

Мастак уявіў сваю работу іначай. Яму хацелася ўдзельнічаць у самім праектаванні, дамагчыся канструктарам стварэння стані не толькі тэхнічна дасканалы, але і прыгожы, зручны, які б радаваў вочна і душой, прароцтвамі, колерам. Але ён згадзіўся. У наладзе, што жыццё вольна свабодна.

У Маскве, Ленінградзе, Кіеве і іншых гарадах краіны ствараліся першыя спецыяльныя мастацка-канструктарскія бюро, у якіх разам з канструктарамі і тэхнолагамі працавалі фізіялагі і псіхологі, эканамісты, архітэктары і мастакі, каб у кожным новым праекце аб'ядналіся тэхнічная дасканаласць, мастацкі і прыгожасць.

А. Гольбрайх быў перакананы, што новыя метады канстрування працоўнага аб'ектаў і ў Віцебскім СКБ. Аднак канструктары спачатку згаджаліся не столькі з «мастакі асновай» у канструванні, колькі з «мастакі завяршэннем». У лепшым выпадку яны «даваралі» мастаку зрабіць прыгожую адмыслова закончанага праекта—так сказаць, «нарцінку станка», каб яе магчыма было больш эфектна паднесці заказчыку.

Але так і вярнуўся да працы мастака даволі часта звартацца і ў час работы. Як будзе выглядаць тая ці іншая дэталі ў аб'ёме, як цяжка будзе глядзець новы станок, структура якога пакуль што

вызначалася толькі ў чарцяжы? У чарцяжы праекце гэта не заўсёды добра відаць. Плоскі чарцяж, нібы сухая скаля. На ім нават самаму канструктару часам цяжка ўявіць аблічча будучага станка. І канструктары не не ды і прасілі А. Гольбрайха «парывацца», накідаць эскізы знешняга выгляду, агульнай кампазіцыі станка, «прамацаць» яго з розных бакоў, ракурсаў, пунктаў гледжання.

Вось талды А. Гольбрайх апрама такіх замалёвак прапанаваў стварэнне аб'ёмнай мадэлі будучага станка. У аб'ёмным маштабным макете ўсе вартасці і недахопы праекта відаць лепш, чым у малюнку, не гаворачы ўжо аб чарцяжы. Гэта было першым крокам да ажыццяўлення ідэі мастацкага канстрування. Але толькі першым.

На мадэль лясчэй правярць суднасны аб'ём, агульную кампазіцыю вузлаў, размяшчэнне рабочых зор і органаў кіравання, а значыць і зручнасць будучага станка ў эксплуатацыі, або, як кажуць на мове тэхнічнай эстэтыкі, — ці надзевацца фактараў у сістэме «чалавек—машина». А такая праверка, натуральна, павіна была прывесці да выпраўлення выяўленых недахопаў. Гэта было другім крокам да таго, бо з палашэння канструктара, прапарый і іншых якасцей у канструкцыю станка палкам. Гэта хочацца асабліва падкрэсліць, таму што ва ўважэнні многіх канструктараў прыгожасць машыны ўсе яшчэ атасямліваецца з упрыгожвальнасцю. І ў Віцебскім СКБ такаса нярэдка ўзнікаюць ва ім гэтыя праблемы гарачыя спрэчкі. Іншыя прэктанты маркуюць, што

да мастака трэба звартацца толькі на заключнай стадыі праектавання. Вось талды, маючы ў калі ласка, — няхай мастак упрыгожвае знешні выгляд станка. І мастаку ў такіх выпадках застаецца займацца не мастацкім канструваннем, а гэтай «камеціхай» — тут зачырыць кажухом непрыгожую дэталі, там закруціць непрыгожы выступ ці накіласці нейкія дэкаратыўныя палоскі.

Ці варта даказаць, што гэтыя знішчэнні прыёмы ўпрыгожвальнасці нічога агульнага не маюць з ідэяй мастацкага канстрування. Мастак павінен нароўні з канструктарам з самага пачатку ўдзельнічаць у стварэнні прамысловага выраба—ці гэта аўтамабіль ці станок, ці мэбля, ці аўтамабіль. Толькі талды ён зноўдэ сваеа часам найбольш мастацкую, а гэта значыць і прыгожую, форму. Зусім заканамерна, што мастак лепш адчувае гармонію форм, чым тэхнік; ён падхоцьдзіць да незмеркай прыгожасці. Інжынер жа,

у сваю чаргу, падпарадкоўвае канструкцыю эстэтычным патрабаванням, міжволі ўдасканальвае яе, палашае, «ачалавечвае», г. зн. не супрацьстаўляе, а падпарадкоўвае машыну чалавеку.

Гэта можна бачыць у шматлікіх праектах у тым ліку і ў распрацаваных Віцебскім СКБ-13. Паглядзеце напрыклад на адзін са станкоў для заточкі чарвчыхх фрез (фота № 1), — канструаваны без узледу мастака-канструктара. Маргчыма, з чыста тэхнічнага боку тут усё на месцы. Але несарванна хаатычныя формы, награванчаныя вузлы, раскіданыя ў розныя бакі органы кіравання не толькі няэа, неэанамічным пры вырабе. Сапраўды, вялікая колькасць дэталей на паверхні ускладняе і падаражае іх выраб. Такі станок цяжка ўтрымліваць у чыстае; паспабуйце вывесці стружку з усіх заточак. Нарэшце, і гэта самае галоўнае, ім нязручна кіраваць. Увага рабочага рассяеаецца. А гэта супярэчыць правілам бясспей.

Паказалыя, што наступная мадэль такога ж станка для заточкі чарвчыхх фрез, канструаваная пры актыўным удзеле мастака (фота № 2), не толькі змяніла да лепшага свой знешні выгляд, але стала больш

мастацкай і канструктыўнай у самай сваёй аснове. Лананчыя, чыстыя формы, адсутнасць выступаючых вузлаў, больш кампактнае размяшчэнне органаў кіравання зрабілі станок больш «чалавечым», а гэта і азначыць прыгожым. Ён прыгожы таму, што на ім лёгка, зручна, прадукцыйна працаваць. Таму што ва ўтварэнні яго форм адчуваецца ўнутраная логіка—усё лічыцца ўрадна, добра выяўлены рабочая зона і органы кіравання.

Як і архітэктар не можа мысліць без сумеснай работы архітэктара і будаўніка, так і стварэнне любога прамысловага выраба, машыны, бытавога прадмета не можа ажыццяўляцца без удзелу мастака. У кожнай рэчы павінен быць свой архітэктар. Бо кожны прадмет, прызначаны для выкарыстання чалавекам, павінен сумяшчаць у сабе чыста ўтылітарную і эстэтычную функцыі. Прычым апошняя павіна разглядацца не ў якасці дадатку да першай, а як яе важнейшае праўленне.

На жаль, гэта яшчэ не заўсёды ўлічваецца ў нас. Адна з прычын—недастатковая увага з боку іншых канструктараў да патрабаванняў тэхнічнай эстэтыкі.

Мы павіны даць прамысловасці добра працуючыя станкі, маркуюць яны,—а прыгожасцю іх можна будзе заняцца і потым, калі станем больш багатымі.

Другая прычына — у самой арганізацыі метаду праектавання. Аб эстэтыцы станка спалоўнаю і ці падумаць, калі прадукцыю трэба ўжо, як кажуць, выдаць «на-гара» і калі няма часу ў корані яе змяніць.

Сам А. Гольбрайх (ціпер ён старшы мастак-канструктар

СКБ-13) называе гэтыя непаладкі «хваробай росту». Сапраўды, усё го тры гады, як мастак прышоў у СКБ. А сёння тут ужо створана мастацкая група. А. Гольбрайху дапамагае выпускнік Віцебскага мастацкага вучылішча А. Васільеў—здольны малады мастак, які з энтузіязмам асвойвае новую галіну мастацтва.

Мінуў той час, калі ў нас лічылі, што прыгожасць машыны не патрэбна, таму што машына прызначана не для агляду шырокай публікай, а для работы (а такіх свідраванні ў трынаццаць гады абвясцілі нават у інструкцыях па эксплуатацыі машынаў). Праца і прыгожасць—не панішці, якія ўзвешна выключваюць адно другое. Прыгожасць робіць працу радаснай, эмацыянальна ўзвешанай, адухотленай і ў канчатковым ліку больш прадукцыйнай і менш стомлячай. І ў гэтым сэнсе прыгожасць станка—не беларыстычнае панішце, а навуковае. Яна азначае ўлік псіхалагічных асаблівасцей чалавека, канструкцыйную лагічнасць, тэхналагічную апраўданасць, што «на выхадзе» выяўляецца ў эстэтычнай мастацкай форме.

А каб дабіцца гэтага, трэба з усёй адназначнасцю і сур'езнасцю ставіцца да прычынова важных праблем тэхнічнай эстэтыкі. Трэба наладзіць вучобу як саміх мастакоў, так і канструктараў, паслаць найбольш інак і лінгвістычныя спецыялісты мастацка-канструктараў бюро, дапамагчы ім у скарэстанні лепшага вопыту мастацкага канстрування ў краіне і за яе межамі. Талды мастак і канструктар будуць працаваць разам, шукаць у адным напрамку, а не цягнуць кожны ў свой бок і не траціць дарма час на спрэчкі вакол бясспрачнага.

Так патрабуе час, патрабуюць ідэі эстэтычнага пераўтварэння ўмоў працы.

Алег СУРСКІ.

ЧАЛАВЕК ПРЫГОЖАЙ І ШЧЫРАЙ ДУШЫ

Народнаму артысту БССР кампазітару М. М. Чуркіну—95 гадоў

...Неяк цёлым летнім вечарам Мікалай Мікалаевіч у пошуках фальклорных матэрыялаў трапіў у невялікую вёсачку на беразе возера і ў першай жа хаце папрасіўся на ночлег.

Пакуль гаспадары рыхталі яму пасель і самі кіліся адпачываць, ён выйшаў на двор і прысеў на бярвенна. Побліз ледзь чуць на шпалта аб вёсачку возера. У вялізнай лустраванай чашы вады плаваў зеленаваты дыск месяца, раскідаючы навокал няяркія срэбныя бліскаўкі. Пасветра было папоена водарам канюшыны і дугавых траў. Незвычайна, крышталёвая цішыня панавала над гэтай мірнай карцінай начнога спакою. І раптам з хаты пачуўся надзвычай ціхі і нізкі голас. Ён пільнава вывадзіў:

— Дыш, дыш, дыш.
Прыляжы гудзі,
Селі на варагах
У чырвоных ботах...

Песня не парывала цішыні. Яна нібы нарадзілася з гэтай цішыняй, увабодзіла яе ў гуках прастай задунай мелодыі, стала апошнім, неабходным маэком начнога пейзажу.

Гэта спявала, скліўшыся над калымскай, гаспадыня хаты.

Сталі шчыбятая,
Ды што каму даць:
А Іваньку сатаніць,
А Рымгорку раянчаць.

На апошніх словах пільночны голас перайшоў у шпэт і песня зноў растарывалася ў цішыню. Мікалай Мікалаевіч яшчэ доўга сядзеў, заварожаны чужадыннымі чарамі кароткай чарвчэнай ночы, думаючы аб авалачану чужага жыцця, якое так нечакана прывідрылася перад ім і было такім звычайным і простым, але разам з тым — паэтычным і мудрым...

Гэты невялікі эпізод са сваёй біяграфіі Мікалай Мікалаевіч Чуркін пераказаў на музыку ў сваёй задунай «Калыханцы» для струннага квартэта. Нізі акасамітні тэмалі абыта нагадаў пачуць ім некалі жаночы голас, імклівыя палкі срыпалк — бліскаўкі месяца, а гукі вяданччалі, як бы ўзнаў-

ТВОРЧЫ ВЕЧАР

У канцэртнай зале спрыоднай спецыяльнай музычнай школы 20 мая адбыўся творчы вечар старэйшага беларускага кампазітара народнага артыста БССР М. М. Чуркіна. Грамадскае горада адзначала 95-годдзе з дня яго нараджэння.

Вечар адкрыў старшыня Саюза кампазітараў БССР Д. Р. Камінін, які вітаў юбіляра ад Саюза кампазітараў БССР.

Аб творчым шляху Мікалая Мікалаевіча Чуркіна расказаў музыкант, апавет Д. М. Жураўлеў.

Затым адбыўся канцэрт з твораў М. М. Чуркіна.

ПОМНІКІ БЕЛАРУСКАЙ ПІСЬМЕННАСЦІ

НАВУКОВАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ У ВІЛЬНЮСЕ

І яшчэ адна рыса творчасці М. М. Чуркіна — гэта глыбокая народнасць. За доўгія гады сабраўства з народнай песняй Мікалай Мікалаевіч настолькі ўвабраў у сябе яе інтанацыі, характар, склад, што ўсё напісанае ім заўсёды з'яўляецца арганічным сплавом народнага з уласным, арыгінальным. Імяна таму музыка Чуркіна на даўна хутка знаходзіць дарогу да народа, блізка і вразумелая яму.

Застаецца заўсёды свежай і маладой. Імяна таму многія арыгінальныя песні кампазітара даўно сталі сапраўды народнымі.

Усё добрае жыццё Мікалай Мікалаевіч Чуркін шчодра дарыў і дорчы людзям сваю любоў, свой талент, прыгожасць сваёй душы. А талды дары ніколі не забываюцца. Яны прыносіць любоў і прызнанне народа — вышэйшую ўзнагароду, аб якой можа толькі марыць сапраўды мастак, сапраўды сын народа.

Д. ЖУРАЎЛЕЎ.

ВЯСНА ў ВЯЗЫНЦЫ

Вясенка — радзіма Які Купалы—у вясновым убранні. У наладзе тут адбылося свята вясны. Ды вясенкаса клубы з'ехаліся машыны з Саледзянкі, Гурнавіч, Веревіч, Пявэжыцы. Купалаўскія мясіцы прыехалі наведваць студэнты Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, турысты, вучні музычнай школы Мінскага аўтавадэ-дакі. Запрошаны на свята прадстаўні горадаўскага Радзкоўскага і Мінска.

Свята вясны ў Вязынцы адкрыў дырэктар Мінскага абласнога Дома народнай творчасці заслужаны дзеяч культуры БССР К. Гусеў. Ён перадаў землякам Які Купалы, рабочым саўгасу, які носьці імя пэтра, прывітанне ад Мінскага абласнога Савета дэпутатаў працоўных.

Выступіла кампазітар Д. Лукас. Ён успомніў пра свае сустрэчы з Янкам Купалам, расказаў, якія новыя песні напісалі беларускія кампазітары.

Адам Русак чытаў свае вершы, прысвечаныя Купалу, вясне, людзям працы.

Вялікі канцэрт далі вучні аўтавадэскай музычнай школы. Гучалі беларускія, рускія, украінскія народныя песні, песні на словы Які Купалы. Дзеці чыталі вершы пэтра, творы беларускіх пісьменнікаў, прысвечаныя яму.

Ад рабочых саўгаса імя Я. Купалы гасіям і прысутным дзякаваў сакратар пертарганізацыі тав. Краўцоў. Ён расказаў, як ідзе вясеная сяўба, як рабочыя саўгаса змагаюцца за будучы ўраджай.

«Купалаўскія вясны» святкавалі і ў Радзкоўскавічах. Слухачы народнага ўніверсітэта музычнай культуры сустрэліся тут са сваімі шэфамі — навуковцамі Мінскай музычнай школы № 2. Удзельнікі свята ўсклалі кветкі на помнік Які Купалу, сфатаграфаваліся на ўспамін.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

Свята здымалі апэратары студыі дакументальных фільмаў і студыі тэлебачання. Хутка мы ўбачым яго на экране.

ДОБРЫЯ ПАЖАДАННІ

У сувязі з 95-годдзем кампазітара М. М. Чуркіна праўленне Саюза кампазітараў звярнулася да юбіляра з прывітаннем, у якім гаворыцца:

«Дарэгі Мікалай Мікалаевіч! У дзень Вашага 95-годдзя беларускія кампазітары і музыканты шчыра Вам сямія гарачыя віншавання. Сваёй глыбокай народнай, рэалістычнай творчасцю, прасякнёнай водарам беларускай нацыянальнай культуры, Вы ўнеслі вялікі ўклад у развіццё нашага музычнага мастацтва. Ваша сімфанія «Беларускія малюнкi» палкала пачатак беларускай сімфанічнай музыкі. Гэты выдатны твор, як і многія іншыя Вашы творы для сімфанічнага і народнага аркестраў, для саксафона і іншых мэрна-інструментальных ансамбляў, хоры, рамансы, песні, Вашы задунайныя апрацоўкі народнай песні, трывалыя ўважлівыя ў рэпертуар нашых прафесійных і самадзейных музычных калектываў і салістаў і атрыалі шырокае грамадскае прызнанне».

Мы захапляемся Вашай душэўнай малодасцю, Вашым невичэрным творчым натхненнем, шчодрасцю Вашага сэрца, 79 гадоў адданы Вашаму мастацтву. Ад усіх душы надзеям Вам, дарэгі Мікалай Мікалаевіч, доўгія гады жыцця, здароўя, новых творчых поспехаў, якія прыносіць амаатарам музыкі хвіліны сапраўднага мастацкага асадыі».

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» далучаецца да гэтага віншавання і жадае юбіляру здароўя, поспехаў у творчым жыцці».

ГЭТА МОЖА БЫЦЬ

Гэтую мэбля мне падарылі. Мяккія крэслы, канапа і стол. Мэбля належала, відаць, нейкаму буржуа, да таго ж трапіла ў дом маіх продкаў. Па мудрагелістай разьбе і абыццў можа было заключыць, што яе рабілі ў часы, калі людзі яшчэ не выдумалі такарнага станка.

Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыццў. Уявіць сабе такую мэбля ў сучаснай кватэры я някн не могу, але ў жанчын іншыя ўважэнні. Іншы густ.

— Час зрабіў сваё. Мэбля мела выгляд зяндбанана арыстакрата. Рамкі крэслаў палінялі, выцілі, прыблалі. Падраўса абыцц

ЭНТУЗІЯСТЫ НАРОДНАЙ СЦЭНЫ

Дзесяць гадоў назад невялікая група аматараў сцэны паставіла ў Мазыры аднаактоўны п'есу. З таго часу і вядзе свой крок драматычны калектыў гарадскога Дома культуры. Цяпер ён носіць ганаровае званне народнага тэатра.

У рэпертуары народнага тэатра — шаснаццаць м'юльактываў і аднаактоўны п'ес. Тут звыш трыццаці энтузіястаў сцэны, сарод іх — рабочыя А. Прохарава, Н. Каркошка, Н. Заініц-

Беларускі дзяржаўны тэатр юнага гледача паставіў намядоў Камырава «Дыма-невідзімка». Пастаноўшчык і сцэнарыст — народны артыст БССР П. Малчанка, мастак І. Пешур.

На здымку — сцэна са спектакля. У ролях: Дым Мануэля — Г. Волчан, Анжэлы — Л. Барташэвіч, Дон Хуана — З. Шапкіна, Дон Луіса — В. Барыс-нанк.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА (ВЕТЛА).

НОВАЕ ПЕРАМАГАЕ

Мяркуючы па ранейшых кнігах Алеся Бажко, яго ўлюбёнай тэмай з'яўляецца жыццё працоўных былой Заходняй Беларусі («Перад вярненнем», «Нарвіга пакідае хутар»). Гэтую ж тэму распрацоўвае пісьменнік і ў новай аповеці «Поэма ворыва». Тут ён паказвае складанасць і напружанасць пастаўленага жыцця заходнебеларускай вёскі, цяжкасці пераходу ад дробнаўласніцтва да калектывізму. Цяжкасці бараньбы за новае і перадавое ў жыцці ўскладняліся яшчэ і памылкамі, што мелі месца ў перыяд культуры сабы, калі за анкетай нярэдка не бачылі жыгота чалавека, мала цэнваліся сапраўднымі прычынамі яго паводін, учынкаў, настрояў. Менавіта ахвярай таіх асаблівых «звышпільнасці» сталі і героі «Поэмы ворыва» — сапраўдныя патрыяты Ігнат Лагода і Антос Малочка.

Алеся Бажко даводзіць у аповеці, што ні хутарызмы — спадчына панскай Польшчы, ні асаблівасці сялян ад грамадства, не змаглі перамоцціць лепшымі прадэўнікамі вёскі вецці развалючыся новае бараньбу, змагацца за лепшую долю народа.

З асаблівай цікавасцю чытаюцца А. Бажко «Поэма ворыва». Аповесць дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1963.

ПІЛЬНЫМ ВОКАМ НАТУРАЛІСТА

Недаўна ў выдавецтве «Беларусь» выйшла з друку невялікая кніжачка Рыгора Ігнаціевіча «Лясныя тынкоўшчыны», адрадаванна дзецім маладзцага ўзросту. У ёй сабраны налі дзевяці дзесятых кароткіх аповядаў, напісаных у агульнавядомай і зразумелай для дзяцей форме. Аўтар — тэнік, напісаны натураліст і былы палітвязьнік і рыбалоў-апалядаваў да тым, што дзяўчына яму пачыла і пацуха ў лесе, у полі, на беразе рэчкі. Большасць аповядаў — гэта замалюванні звычак і паводін звар'ю і птушак нашай краіны.

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Аднак аўтар валодае не толькі напісансцю — пільным зоркам і чуйным слыхам. Аб убажаннях і пачуццях ён умеў расказаць зямляна, пазычна, з дасціпным гумарам. Ён апалядаваў «Пшчуні вясні». Яно надзвычай прызматычнае, сонечнае, светлае. Ён ведае, дзе браць свой пачатак аповядаў. Задумаўшыся калі-небудзь над такім бытаным Момка ў вясце, дзе туманам, цёмным ранікам пачаў адно радаснае «буль-буль-буль» першага каліжы, дзе цябеты перагнаў, напісаны з першай лужыны, пачыне без даў прычынаў драць горла сваім нязмытым «куча-куча»!

Рэжысёр А. Брыльвіншчынаў ажыццявіў у Градзенскім абласным драматычным тэатры пастаноўку п'есы Ю. Іліманова «Бялівая дэсталя», якая расказвае пра падзеі саўвечнага раздзеньня капітана Флэрава. Яго ролю выконвае заслужаны артыст БССР Вітольд Грамычнік.

На здымку — сцэна са спектакля.

Фота П. ФІЛІПАВА.

У МУЗЫЧНАЙ ШКОЛЕ

Дзіцячую оперу-казку «Джана» кампазітара Д. Шаўрына паставіла Ільвіцкая музычная школа. Лібрэта оперы напісала ў гады Вялікай Айчыннай вайны пэдагог Э. Ангішт. Твор упершыню ўбачыў свет у Ташкенце дваццаці гадоў назад. Пастаноўку ажыццявіў тэатр Цэнтральнага Дома мастацтваў выхавання дзяцей. Опера-казка ішла ў Маскве — на сцэне Цэнтральнага Дома дзяцей чыгуначнікаў.

Ільвіцкую оперу паставіла народная артыстка БССР В. Валчанея — мастакі кіраванні і дырэктар — Э. Прыдан.

У гэтай опере ўдзельнічаюць вучні і педагогі Ільвіцкай дзіцячай музычнай школы. Праграма адпавядае на сённяшняму стану культуры і прайшла з вялікім поспехам.

Аднак, на жаль, нельга не адзначыць, што на многіх старонках кнігі адчуваецца аўтарская паспешлівасць, недагарабанаць. Часам А. Бажко нібы падобна праводзіць сваіх герояў праз гучныя складаныя і важныя падзеі. Адсюль — фрагментарнасць у адлюстраванні некаторых падзей, прыбыты ў сюжэце камізіцый аповесці.

Нельга не адзначыць, напрыклад, слабай матывіроўкі такога эпизода аповесці, як паяўненне старога Лагоды з Томчанам (невядома, на што спадзяваўся стары, калі адзіраў сына ў вёску, застаючыся адзін на адзін з узброеным бандытам). Неапраўданы і тыя наўныя дыялогі, якія вядуць паміж старым Лагода з Томчанам пасля крывавага падымку.

У цэлым ж «Поэма ворыва» — цікавы расказ аб бараньбі за новае ў жыцці сялян былой Заходняй Беларусі.

Ул. МІЦКЕВІЧ.

САМАЯ ВЯЛІКАЯ МУДРАСЦЬ

У мінулым годзе ў выдавецтве «Беларусь» выйшла кніжачка «Сучасныя беларусы і фальклор». Змяшчалася ў зборніку сучасныя народныя песні, частушкі, прыказкі, прыказкі, казкі з іх паказваюць багацце і шматграннасць масавай народнай пазіцыі.

У кнігу ўвайшлі запісы народнай творчасці, зробленыя супрацоўнікамі сектара фальклору Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Міністэрства культуры БССР у часе навуковых экспедыцый. Уключаны ў зборнік некаторыя ўзоры сучаснай беларускай пэтычнай творчасці, атрыманыя інстытутам па курсу 1960 года на лепшага збіральніка беларускага фальклору. Многія матэрыялы запісаны з фонду Рэспубліканскага Дома народнай творчасці.

Матэрыялы зборніку разбіты па жанрава-змятнічных раздзелах: «Адзіла вайна-навала», «Беларусь мая, маці родная», «З глыбін народнай мудрасці», «Нашы сляпыя героі пачалі камічны век» і іншыя. Кожны з гэтых раздзелаў мае шмат высокамастацкіх узораў народнай творчасці.

Выход у свет новага зборніка — радаснае з'ява. Дзея першыя вялікі зборнік, які цэлым прысвечаны сучаснаму беларускаму фальклору. І калі чытаеш яго, то мімавольна прыгадваеш словы Максіма Горкага: «У прастае слова самая вялікая мудрасць, прыказкі і песні зусёды каротка, а розуму і ласціўнасці ўкладзена ў іх цяжкія кнігі».

В. ГУСЦІНОВІЧ.

ПРЫВІТАННЕ ЮБІЛЯРУ

У сувязі з шасцідзясяцігоддзем з дня нараджэння Адама Русака праўленне Саюза пісьменнікаў БССР накіравала юбілейнае прывітанне, у яким гаворыцца: «Дарагі Адам Герасімавіч! Вам, прызначанаму майстру беларускай песні, шлюць шчырае прывітанне беларускія пісьменнікі ў дзень Вашага шасцідзясяцігоддзя.

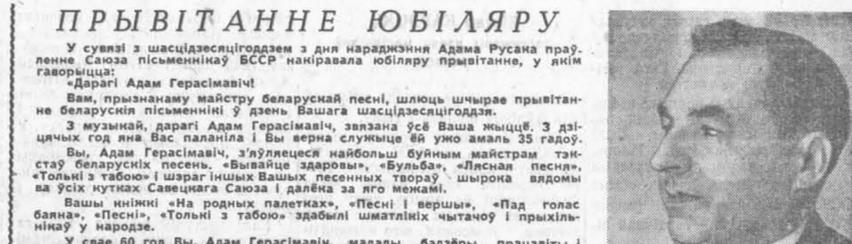
З музычнай дарэгі Адам Герасімавіч, звязана ўсё Ваша жыццё. З дзіцячых год мяне Вас паланіла і Вы верна служыце ёй усё амаль 35 гадоў. Вы, Адам Герасімавіч, з'яўляецеся найбольш буйным майстрам тэатраў беларускіх песень. «Бывайце здаровы», «Бульба», «Лясная песня», «Толькі з табою» і шэраг іншых Ваших песенных твораў шырока вядомы ва ўсіх кутках Саўвечнага Саюза і далёка за яго межамі.

Ваши ніжні «На родных палячках», «Песні і вершы», «Пад голас баяна», «Песні», «Толькі з табою» здыбылі шматлікіх чытачоў і прыхільнікаў у народзе.

У сваё 60 год Вы, Адам Герасімавіч, малады, бадзёры, працавіты і дзейны.

Жадаем Вам заставацца такім доўгім, доўгім гады.

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» дачуваецца да гэтых віншавальных слоў і таксама жадае юбіляру доўгіх гадоў жыцця і багатага творчага пэну.

Жадаем Вам заставацца такім доўгім, доўгім гады.

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» дачуваецца да гэтых віншавальных слоў і таксама жадае юбіляру доўгіх гадоў жыцця і багатага творчага пэну.

ЗАПІСАНА АД НАРОДА

шыць «Бывайце здаровы», сказаў майму таварышу: альбо «Запісана ад...» альбо друкаваць не будзем. І надрукавалі: «Запісана ад...».

Я прымаю тэма тэма. Акрамя ўсяго іншага, яны вызначаліся агромністым, як бы сказаць, поштытам на агулаў. Існавала невялікая ўрада, але цвёрдая думка, быццам толькі ў калектываў, вусны пазалі ўвабалежана найвышэйшай ідэал сапраўднай народнасці.

У адной падрадава да твораў Багдановіча было чорным па беламу сказава, што форму сагета пазат узяў... народнай песні.

Мяк тым у самой літаратуры, наасупер усялячай рэгламентацыі, ішоў куды больш складаны працэс палітычнай народнасці і зусім не за кошт прыватнага індывідуальнага думкі паэта, а наадварот, пільнае да дэталей узабачэння — ідэянага, змятнічнага, мастацкага. Ішло творчае асабленне фальклору і, скажам, такіх твораў, як «Ляўкоўскія» вершы Куналы альбо песні Ісакоеўскага, не трацілі ў сваім значэнні як творы народныя і за тым, што на іх ляжылі выразны адбтак саўвечнабываў пэтычнай індывідуальнасці аўтара.

Не выпадкова называю я творы Ісакоеўскага і Куналы — песня Адама Русака ў нашай паміці стала ўпэраваць з ім, побач з ім, як пэтычнае сведчанне часу, калі сустрэліся, пабраталіся, зліліся ў адно сацыяльна і традыцыйна ўздулі селяніна аб «правільным і харошым жыцці».

Вельмі добра пісаў пра гэту песню А. Твардоўскі ў адным са сваіх фантаўных нарысаў 1944 года: «Наўрад ці знойдзецца чалавек у нашай краіне, што не вельмі бы кудына застылым песні «Бывайце здаровы» жыццё багата.»

Песня гэта... з'явілася ў першыя гады калгаснага змажосці і набыла потым паўсюднае прызнанне... У няжытра-жартаўлівай форме пакажання гасіям, што раздзяляюцца з калгаснай гуляні, выказаўся і сёньняшняе любоў да роднага краю, і радасць свабоднай працы на свабоднай зямлі, і ўпэўненасць людзей у сваёй будучыні».

Уважлівым і прыхільным вучам Твардоўскі ўваў у песні Русака і галоўнае, тое, што дучыла яе да многіх аналагічных з'яў тагачаснай саўвечнай пазіцыі, і непаўторнае — форму выяўлення грамадскага зместу: той «няжытра-жартаўлівы» тон, дзякуючы якому песня і прывябла да сябе людскія сэрцы:

Жадаем ішчэ вам шырокага змажосці і шчырага штогод па дзіці. Не будзе вам крэмльчы Яшчэ і за тое... Калі пашчыне На год і па двое...

Адам Русак, аўтар песні «Бывайце здаровы», адзінаўтэр аднаў наватарскаму па самай сутнасці: адным з першых у нашай пазіцыі ён перадаў у дзіцячым і па-народнаму ясным слове пачуццё ітэнтывнасці жыцця, пабудаванага на сацыялістычных асновах. І таму, што не было ў песні ні таніага няйтрышч, ні вонвагага прыстасоўвання да «простага чалавека», да яго «псіхалогіі», яна, тэма, пэна, узяла, як кажуць, за жыццё і, папладзена на музыку Ісакан Любанам,

набыла шырачэзную папулярнасць у народзе, срод тых самых «простых людзей» — яны і пазалі пэнаў у гэтым шчырым раслеве засвоенай, душэня абжытай ваявіны і праўды.

Тут было б і дарчыя напамініць, што песняй Адама Русака, які саўвечнабываў камертонам, як пэнаў настрояў, карыстаўся іншыя пэнаў. Скажам, Арыстаў Куналоў, што назва даўнаўня куналоўскай пазымы «У зялёнай дуброве» — радок з Русакоеўскай песні: «У зялёнай дуброве мы начываць будзем» (у Куналоўскай моладз таксама начуе ў дуброве). Шапкі і радасныя духастопны метр песні «Бывайце здаровы» нярэдка выльвае і ў «Сцягу брыгады» як напамін аб страчаным свабодным жыцці. Баяная рэчучасць Алеся Рыбікі гучыць тым мацней, што пакладзена яна на мелодыю, завучаную народам...

Есць у Адама Русака і свае адмысловае песня баявой рашучасці — «Лясная песня»:

Ой, бязмаў ты сосны — Паўтараўня сёстры. Ой, шумялы ты лес маляды. Толькі сэрцам пацуху Тыка ішоў лясную Ты ўспомніла баяны галы.

І гэту песню спяваюць, не лабаўма скажыць, мільёны. І ў ёй праявіліся лепшае ў таленце паэта: яго ўмеласць вярнуць народу падслуханае ў народзе, але вярнуць узабачаным лярэзімам і хваляваным сваёй ўласнага сэрца.

Маленькая, здавалася б, падрабянасць — рыфма «сосны» і «сестры», а каб такую рыфму «прыдумець», тэба добра, вельмі добра ачуваць народную песню, дзе «прыблізнасць» падобнага роду —

Не ўсё напісанае Русаком аднолькава яму удалося. Бывае, — пра гэта не хочацца прамалучыць нават і ў «юбілейных» нататках, — што Русак пачынае рабіць пазіцыю з самай пазіцыі, бяскожна камбінаваў адны і тыя ж рэчаны і крэмльчы, маліны і кветкі, без выйсця ў жыццё жыццё.

Але пэна Адама Русака належыць і многа па-сапраўднаму добрых, яркіх песень. І сарод іх даве выдатныя, запісаныя ад народа, ад яго вядучай — і ў горы і ў радасці — прыгожай душы. А гэта ж нямагла, зусім нямагла. Як кажуць, дай, божа, кожнаму!

Р. БЯРОСІН.

ТЫ ПРЫЙДЗЕШ КА МНЕ

Словы А. РУСАКА. Музыка Ю. СЕМЯНЦІКА.

Ты прыйдзеш ка мне, Як дзень пасля ночы, Зірнеш у мае Блякітыя вочы.

Ты прыйдзеш ка мне, У сад мой квяцісты, Убачыш святло Душы маёй чыстай.

Ты прыйдзеш ка мне — Душа падызвала, — Сцяжынкаю той, Што сэрца праклала.

Ты прыйдзеш ка мне Жаданае явай У песнях вясны, З усмешкай ляскавай.

Насустралі табе Я выйду, спаткаю, Аб шчысці свайм Табе зспяваю.

І дар свой сдам, Што ў сэрцы дзячыцца. Ты прыйдзеш ка мне, Як дзень пас

МОВАЙ ПЛАКАТА

Плакат — адзін з самых масавых відаў мастацтва. Ён спалучае ў сабе рысы, уласцівыя і белетрыстыцы, і публіцыстыцы. Гэта адзіны сродак мастацтва.

Савецкі плакат у першыя этапы свайго развіцця грунтаваўся, гадоўным чынам, на сатыры. Былі папулярныя работы Дзі. Маора, Чарнавых і, вядома, заснаваныя Уладзімірам Маякоўскім «Окна РОСТА». Але адначасова развіццё ішло і па другой — гераічнай лініі.

У гады Вялікай Айчыннай вайны з паленнем трагічнага ў тым часе плаката пачаўся пераход да больш складанага характару, імята чого пераймаў ад жыцця. Тады былі створаны такія папулярныя творы, як «Радыма-маці кліча», «За Радзіму!» Канарніка, «Баец, ты бачыш долю маю!» Антонова, «П'ём вадуроднага Дзяржавы Іванава. Наватарства гэтых лістоў — у глыбокім эмацыянальна-

Віктар КАРЭЦКІ,
заслужаны дзеяч мастацтваў
РСФСР

псіхалагічным раскрыццём вобразаў працяўляючы фронт у тылу.

Популітарныя сродкі выяўлення вядома, не былі глыбокімі, не абходзіліся без памылкаў. Творы першага года вайны мала ўздзейнічалі на армію, таму што паказвалі эпизоды вайны чыста знешня. І ў п'сьмах, што прыходзілі з фронту, мы, мастаці, з засмучэннем чыталі, што гэтыя творы паказваюць байцоў абыякавымі. Тады мовай плаката мы сталі казаць, у якой небеспэцы знаходзіцца сем'я вайны. Мы адыходзілі ад чыста дэкларатывага сюжэта і імкнуліся да псіхалагічнай праўды, да драматычных сітуацый. Мы падкрэслівалі адзінаства Інтарасаў дзяржавы і асаблівасці Інтарасаў кожнага грамадзяніна.

І такія плакаты мелі поспех. У

гэтым я пераказаў на ўласным вопыце. Напрыклад, у адным з п'сьмаў лётчык пісаў мне: «Я выразаў Ваш плакат «Войн Чырвонай Арміі, выражуй!» з газеты «Прада», заклаў яго ў партыйны білет і з прагай помсты за родных і блізкіх паліцеў бамбавіць ворага». У п'сьме, прысланым з Англіі, гаварылася: «Ваш плакат, разлічаны на Іванаў і самёнаў, дзейнічае таксама ж моцна на нашых джоноў і смітаў...»

Калі наступіў перыяд мірнага будаўніцтва, перад плакатчыстамі сталі новыя задачы. І калі гаварыць сумленна, у гэты час было не так ужо многа ўдэх. Дэкларатывнасць, знешняя апісальнасць у многім перашагнулі нашай рабце.

Цяпер аб сучасным плакаце. Тут ёсць і плюсы і мінусы. У нас нямаюць сапраўды добрых твораў. Гэта першы за ўсе плакаты, прысвечаны барацьбе за мір. Яны атрымалі ўсеагульнае прызнанне. Ёсць

буйныя ўдачы і ў рабце над іншымі тэмамі.

Трэба прызнаць, што некаторыя мастакоў закрупаў тэндэнцыя да фармальна-рамантычнага імкнення да стварэння плаката чыста вядоўшчага, «пропаганда». Гэтымі мастакамі ўмоўна ў мастацтва трактвалася няправільна. Калі ўмоўна выкарыстаны ў межах рэалістычнага разумення і даходліва і не скажае вобраз чалавека, то яна зусім не адмаўляе сацыялістычнага рэалізму і рашае пастаўленыя перад плакатам агітацыйныя задачы. Але калі ўмоўна прыводзіць да прымітыўнага, да схематычна і спрашчанага, калі перашагнуў раскрыццё тэму, то яна нічога агіднага не мае з сацыялістычным рэалізмом.

Тое ж можна сказаць і аб лакалізме. Лакалізм, які адраджае ўсе лішнія, робіць акцэнт на лагоўным у вобразе, закаммерны. Аднак напярэдняе разуменне лакалізму некаторымі аўтарамі прывяло іх да такога спрашчанага рашэння, што атрымлівалася нешта падобнае шарад і рэбусам, якія «зашыфроўвалі» ідэю твора.

Асноўныя магістральныя шляхі развіцця савецкага плаката

павіны ідуць ад традыцый нашай савецкай класікі. Тут я магу назваць творы «Не трэба вайны!» Іванава, «Правільнай дарогай ідуць таварышы» «Не для вайны» Пярэжыцкі, «Няхай будзе неба, няхай будзе сонца!» Чарушына, «Ганьба пракаватара!» Савасюка і Усенскага, «Камсамольскі пракаватор» Краснапольска. Па-мойму, гэта добрыя ўзоры.

Я сам праправаў у апошні час над сэр'ёзным «Змаганнем за мір, не забывай...». Яна выйшла ў выдавецтва «Савецкая Россия». Мне, як і раней, цікава сюжэты драматычнага і трагічнага плана, якія выдольваюць паўнаўвагу чалавечых страцей. Некалькі маўраб прывядаюць барацьбу з каланіялізмам і некаланіялізмам, барацьбу за вызваленне народаў ад каланіяльнага рабства.

Плакат — мастацтва складанае, яго ніколі не стала на месцы. Якую мову, якія сродкі знойдзем мы, мастаці-плакатчысты, для выяўлення лагоўных ідэй нашага часу, залежыць перш за ўсё ад таго, наколькі цесна ідэя мы самі ў нагу з часам, жывём яго пафасам, яго ідэямі.

АДН.

РАДЫ ВАМ, МАЙСЕЕЦЫ!

Учора з вялікім поспехам пачаліся гастролы калектыву Дзяржаўнага ансамбля народнага танца Саюза ССР, мастацтва якога ведаюць і любяць амаль ва ўсіх краінах свету.

Кіраўнік ансамбля — народны артыст СССР Ігар Майсеў — вядомы як вялікі знаўца і мастак папулярнага танцавай народнай творчасці, саветнікаў, які валодае вялікім прафесійным майстэрствам, тонікам густам і велізарнай творчай фантазіяй.

Будучы ініцыятарам стварэння першага ў нашай краіне ансамбля народнага танца, Ігар Аляксандравіч Майсеў велькі ўжо больш трыццаці год з'яўляецца яго блізым кіраўніком. І Майсеў выказаў у сваім інтэрв'ю многа артыстаў, танцавальнае мастацтва якіх шырока вядома не толькі на нашай Радзіме, але і за яе межамі.

Танцы народаў Савецкага Саюза складаюць вялікую частку кожнай канцэртнай праграмы ансамбля. І колькасць гэтых танцаў у рэпертуары працягвае павялічвацца. Гастролі ансамбля ўвесь час павялічваюць яго новымі тэмамі, знаёмяць з мінцымі бытамі і фальклорам розных народаў. Кожны з танцаў, створаны на народнай аснове, — ці гэта «Рускі пераліск», малдаўскі «Йон», украінскі «Галак», беларускі «Лявоніка» і «Булба», або харэаграфічны карнік «Віва, Кудыцяк жанравы харэаграфічны сцэнары», — усё яны ў выкананні артыстаў ансамбля захапляюць дэкладнасцю ў перадачы нацыянальнага калорыту, малюўнасцю пастаноўкі і ювелірнаю тонкасцю ў апрацоўцы кожнага дэталі.

Мінскае з радзімо чыталі канцэртны ансамбль Майсева. І вострыя імчаліся ў перапоўненай зале аэрогавата Дома афіцэраў. Мінскія глядачы шчыра віталі таленавітых артыстаў. Гастролі майсеўцаў працягнуць у беларускэй сталіцы каля двух тыдняў.

На здымку: група артыстаў ансамбля.

Фота Ул. КРУКА.

ПРАЦЯГ ДОБРАЙ ТРАДЫЦЫІ

Успяшны ўхвалы заслужыла добрая традыцыя творчага ўзаемабачэння салістамі паміж тэатрамі братніх рэспублік. Вядучыя артысты нашага Акадэмічнага тэатра оперы і балета пабывалі ўжо з канцэртнамі ў сталіцы братняй Украіны — Кіеве і горадзе-героі Ленінградзе. У сваю чаргу майстры опернага мастацтва кіеўскага і ланіградскага тэатраў выступілі на мінскай сцэне.

Л. АЛЕКСАНДРОўСКАЯ,
народная артыстка
СССР

Успяшны ўхвалы заслужыла добрая традыцыя творчага ўзаемабачэння салістамі паміж тэатрамі братніх рэспублік. Вядучыя артысты нашага Акадэмічнага тэатра оперы і балета пабывалі ўжо з канцэртнамі ў сталіцы братняй Украіны — Кіеве і горадзе-героі Ленінградзе. У сваю чаргу майстры опернага мастацтва кіеўскага і ланіградскага тэатраў выступілі на мінскай сцэне.

Успяшны ўхвалы заслужыла добрая традыцыя творчага ўзаемабачэння салістамі паміж тэатрамі братніх рэспублік. Вядучыя артысты нашага Акадэмічнага тэатра оперы і балета пабывалі ўжо з канцэртнамі ў сталіцы братняй Украіны — Кіеве і горадзе-героі Ленінградзе. У сваю чаргу майстры опернага мастацтва кіеўскага і ланіградскага тэатраў выступілі на мінскай сцэне.

НА ХВАЛІ ДРУЖБЫ

ТЭЛЕВІЗІЙНЫ ФІЛЬМ АНЕЛІ І АНДРЭ ТОРНАЙКАЎ ПРА МАГНІТНОЎ

Калі ў час прэм'еры «Рускага чуда» Анелі і Андрэ Торнайкаў спыталі аб творчых планах, яны адказалі:

— Мы настолькі захапілі нашай новай работай, так увайшла ў яе, сабралі столькі матэрыялу, што яшчэ мінімум год будзем ёю займацца. Мы маем намер прадоўжыць гэтую работу для тэлебачання...

І востры зноў прагледжаны старыя кінакадры, зноў прачытаны сотні дакумэнтаў, зноў ідзе адроб і маляваць. Задуман дакумэнтальныя п'сьсерыяны тэлевізійны фільм аб Савецкім Саюзе, тры серыі якога прысвечаныя Магнітарскаму...

«На экране гістарычных кадраў, у марозную раіцу — гэта было 31 студзеня 1932 года — яны падножа гары Магнітнай сабралішы жыхары новага горада. Яны вядоць першую плаўку чыгуначна, якая ваявала ўсю 24 тэма. Але гэта той самы метал, за які змагаліся будаўнікі і ў змяноў сцюжы, і ў асенню слагу, і ў летнюю спеку... Айчыннага вайна... Размяшчэнне аэвічарных у поўдня завод... П'яўка для фронту ў найцяжэйшых умовах...»

Фільм суправаджаецца расказам аднаго з ветэранаў Магнітарска Барыса Буйвіда. У час вайны ён быў скаратаром камсамольскай арганізацыі камбатна, а цяпер начальнік аддзела кадараў.

Другая серыя фільма прысвечаныя сённяшнім Магнітарскаму. Гэта горад, дзе ўсе, ад малога да

ВЫДАДЗЕНА У ВЕНГРЫІ

Часопіс «Орсаг в'яг» паведавае аб выхадзе ў Будапешце аповесці Васіла Быкава «Траўца рэкета» ў перакладзе на венгерскую мову. Рэцэнзент часопіса адзначае, што імалды савецкі пісьмнік арыгінальна апісае ваенныя падзеі, расказае многа новага пра вайну, пра фашысцкую ваенную машыну, з вялікай сілай пісьмніцкага таленту малюе чыста-

Абмен творчымі сіламі выканаўцаў — вельмі патрэбна справа. Гэта прыносіць карысць артыстам, «падымае» іх, прымушае ў творчым спаборніцтве па-сапраўднаму адстойваць гонар свайго тэатральнага калектыву.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Абмен творчымі сіламі выканаўцаў — вельмі патрэбна справа. Гэта прыносіць карысць артыстам, «падымае» іх, прымушае ў творчым спаборніцтве па-сапраўднаму адстойваць гонар свайго тэатральнага калектыву.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

павіны ідуць ад традыцый нашай савецкай класікі. Тут я магу назваць творы «Не трэба вайны!» Іванава, «Правільнай дарогай ідуць таварышы» «Не для вайны» Пярэжыцкі, «Няхай будзе неба, няхай будзе сонца!» Чарушына, «Ганьба пракаватара!» Савасюка і Усенскага, «Камсамольскі пракаватор» Краснапольска. Па-мойму, гэта добрыя ўзоры.

Я сам праправаў у апошні час над сэр'ёзным «Змаганнем за мір, не забывай...». Яна выйшла ў выдавецтва «Савецкая Россия». Мне, як і раней, цікава сюжэты драматычнага і трагічнага плана, якія выдольваюць паўнаўвагу чалавечых страцей. Некалькі маўраб прывядаюць барацьбу з каланіялізмам і некаланіялізмам, барацьбу за вызваленне народаў ад каланіяльнага рабства.

Плакат — мастацтва складанае, яго ніколі не стала на месцы. Якую мову, якія сродкі знойдзем мы, мастаці-плакатчысты, для выяўлення лагоўных ідэй нашага часу, залежыць перш за ўсё ад таго, наколькі цесна ідэя мы самі ў нагу з часам, жывём яго пафасам, яго ідэямі.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

Ад усёй душы жадаю, каб падобны творчы ўзаемабачення працягваліся і надалей. Наш тэатр павінен наладзіць творчыя сувязі з усімі тэатрамі нашай краіны, што несумненна зробіць добра-творны ўплыў на паступовае вырашэнне задач, якія ставяць перад савецкімі мастацтвам.

«ЗДЗІЎЛЕНЫ СФІНКС»

«Загадкавы сфінкс! Да гэтага часу ты здзіўляў людзей. Цяпер надышла іх чарга здзіўляць цябе!» — гэтыя словы вядомага прамад-нікаў і рускіх карабляў. Прадзед Ахмеда, а перад позірнам твора — адвечнае багастае феллаў! — Ніл, на барагах якога сёння п'сьма ствае новы луд — Сад аль-Аалі — гэтыя словы належыць аўтарам толькі што выданага кнігі «Здзіўлены сфінкс», напісанага савецкімі журналістамі Львом Новікам і Аляксеем Таранданкіным. Яны адправілі ў ААР на борце старошага парохота Чарнаморскага флоту «Лермантаў», які вёз абсталяванне для вялікай будоўлі на Ніле.

«Слова «Асуан» — магічнае. Яно адкрывае грузам «залежную вуліцу» ад самога порта да будаўнічай пляцоўкі на беразе вялікага Ніла. На суседніх караблях нам зайздросціць, не паспелі стаць да прычала, а ўжо кран падшоў», — ішчуць аўтары кнігі.

Аб савецка-арабскай дружбе і супрацоўніцтве, аб грандыёзным Асуанскім плаце ў сэрцы Нубійскай пустыні журналісты расказалі жыва і цікава. Адно з самых незвычайных знайсціў чыкала аўтараў у Александрыйскім порце. Яно апісана ў раздзеле «Саваты». Ахмед Сават — шышандлер (агент

на забавячэнне суднаў) належаў да чабырота пакалення Саватаў, які абслугоўваў рускіх падарожнікаў і рускіх карабляў. Прадзед Ахмеда — Мухамед быў пастаўшчыком рускіх суднаў, што заходзілі ў Александрыю ў 1871 годзе! Сустрэкалі Саваты і першы савецкі парохот «Чырвоны Прафінтэр», які прышоў сюды ў студзені 1924 года.

Цікава апісваюцца ў кнізе егіпецкія гарады: сёлы, новабудоўлі. Журналісты бачылі і бедныя дачыны феллаў, і новыя вёскі ААР з чыстымі вуліцамі, белымі домамі, са школамі і медыцынскімі пунктамі. Краіна, якая жыве новым жыццём, мяняе аблічча. Забудоваецца «егіпецкая цаліна» — Лівіяныя пустыня. Там знойдзена падземнае мора, і цяпер на зямлі новага арашэння прыбываюць перасяленцы.

Лепшыя старонкі кнігі, выпушчаныя выдавецтвам «Знанне», прысвечаны будоўлі на Асуане, яе значэнне для краіны, рабце савецкіх людзей, якія ўносіць савецкіх уклад у эканамічнае развіццё Аб'яднанага Арабскага Рэспублікі.

АДН.

З АРХІВНЫХ ПАЛІЦ

ГІСТОРЫЯ АДНАГО П'СЬМА В. ДУНІНА-МАРЦІНКЕВІЧА

Яскрава ў